

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-47>

CORRUPTION AMONG CUSTOMS AUTHORITIES: CONSEQUENCES UNDER MARTIAL LAW

КОРУПЦІЯ В ОРГАНАХ МИТНОЇ СЛУЖБИ: НАСЛІДКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Piekhota Ye. V.

*Student of the Faculty of Investigative
and Detective Activities
Yaroslav Mudryi National Law
University
Kharkiv, Ukraine*

Пехота Є. В.

*студент факультету слідчої та
детективної діяльності
Національний юридичний
університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Корупційна злочинність серед митних органів України визначається як система корупційних злочинів, або злочинів, пов'язаних з корупцією, які вчиняються представниками митних органів ДФС України в процесі застосування відповідного законодавства у відносинах з іншими суб'єктами митної справи (декларантами, іншими органами державної влади, перевізниками гуманітарної, або медичної допомоги тощо). Фактично, головною причиною корупційних правопорушень у митній сфері, за словами Б. М. Головкіна є високий попит на незаконні джерела доходу серед представників органів митної служби [1, с. 286]. Крім того, можемо також казати про наявність інших соціально-економічних та морально-етичних детермінантів корупції, зокрема низький рівень моральної свідомості.

На жаль, корупційна злочинність у митному секторі досягла свого апогею з початком повномасштабного вторгнення, внаслідок якого виріс обсяг ввезення на територію України гуманітарної, а також медичної допомоги, що разом з положенням п. 3 постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2022 № 174, що передбачає невідкладний допуск гуманітарної допомоги Державною митною службою України та Державною прикордонною службою України без належної перевірки великих обсягів товарів – утворило сприятливе середовище для здійснення корупційних правопорушень, а також правопорушень пов'язаних з корупцією [2, с. 126].

Важливо зазначити, що наразі Національне агентство запобігання корупції визначає наступні корупційні ризики притаманні органам митної служби – надання відповідальними службовими особами на ввезення під виглядом гуманітарної допомоги незадекларованих, комерційних товарів та задоволення приватних інтересів посадовими

особами органів Державної митної служби України [3]. Сам факт наявності цих ризиків, разом із статистикою 7-го етапу Загальнонаціонального опитування «Стан корупції в Україні. Сприйняття, досвід, ставлення», проведеного у 2023 році за ініціативою громадської громадській активності «Долучайся!» та Проекту USAID (за даними опитування 40% українців вважають митну сферу однією з найбільш корумпованих) свідчить про те, що питання корупції серед митних органів набуває неабиякої актуальності та необхідності у негайному вирішенні [4].

В контексті комплексного розв'язання цієї проблеми важливим є визначення основних наслідків, що виникають в результаті здійснення корупційних правопорушень серед митних органів. Їх визначення та характеристика дозволить більш детально зрозуміти нагальність цього питання, а також підтвердить шкідливості такого явища як корупція, що в свою чергу сприятиме її деморалізації у суспільстві, зокрема серед представників органів митної служби. Тобто фактично, окреслення та акцентування на негативних наслідках може на морально-етичному рівні стати одним з превентивних заходів запобігання корупції серед службовців митної служби.

Особливої уваги потребують корупційні правопорушення пов'язанні з гуманітарною допомогою, так як саме вони викликають найбільш неприйнятні в умовах воєнного стану наслідки. Наприклад незаконне ввезення (під виглядом гуманітарної допомоги) на територію України товарів комерційного призначення або товари, обіг яких обмежено, може викликати затримку у надходженні реальної гуманітарної допомоги, що негативно вплине на стан осіб, що її потребують, крім того внаслідок цього може погіршитися їх ставлення до органів державної влади. Також цей корупційний ризик дозволяє уникнути сплати митних податків, що негативно впливає на формування державного бюджету.

Загалом посадові особи Державної митної служби України для реалізації власних інтересів можуть також вдаватися до наступних злочинних заходів: вимагання у особи, яка супроводжує гуманітарні вантажі, додаткових документів, що не передбачені чинним законодавством, з метою митного оформлення таких вантажів; створення штучних перешкод під час пропуску вантажів з гуманітарною допомогою, зокрема через затримку в здійсненні митних процедур. Вищевказані «інструменти» задоволення приватних інтересів представників митної служби в найгіршому випадку можуть спричинити гуманітарну кризу, перешкоджаючи процесу надходження гуманітарної, або медичної допомоги відповідним фізичним, або юридичним особам

(волонтерські, або громадські об'єднання, органи місцевого самоврядування, обласні військові адміністрації тощо).

Крім того, іншим стратегічним наслідком є подальший продаж, або незаконна реалізація гуманітарної допомоги, що при можливому виявленні та оприлюдненні призведе до втрати довіри як з боку громадян, так і з боку країн партнерів, що постачають гуманітарну допомогу. В майбутній перспективі це може призвести до їх відмови у постачанні нових партій допомоги.

Окремим є питання отримання неправомірної вигоди деякими представниками митної служби шляхом пропуску через митний кордон та випуск у вільний обіг предметів контрабанди, товарів на які встановлені обмеження і заборони, що не тільки порушує принципи доброчесності роботи фіскальної служби, а й робить їх суб'єктами організованої злочинної діяльності транснаціонального характеру [1, с. 286].

Загалом комплекс сформованих вище негативних стратегічних наслідків здійснення корупційних правопорушень у митному секторі становить загрозу національній безпеці України та потребує обов'язкового запобігання.

Якщо розглянути наслідки для самих суб'єктів корупційних правопорушень, або правопорушень пов'язаних з корупцією, то вони будуть притягнуті до кримінальної, або адміністративної відповідальності, зокрема за ст. 364 ККУ, ст. 368 ККУ, ст. 369 ККУ, ст. 172-7 КУпАП, крім того вони мають бути звільненні з займаної посади та відповідно до ст. ст. 59 Закону України “Про запобігання корупції” внесені Реєстру корупціонерів.

На нашу думку, задля подальшого комплексного вирішення окресленої проблеми та можливого превентивного запобігання новим корупційним правопорушенням – необхідним було окреслення теоретичних наслідків вчинення корупційних правопорушень у митному секторі.

Література:

1. Головін Б. М. Поняття корупційної злочинності в митній сфері. *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.). До 20-річчя Нац. ун-ту «Одес. юрид. акад.» та 170-річчя Одес. шк. Права : у 2 т. Одеса, 2017. Т. 2. С. 285–287
2. Пехота Є. В. Корупційні ризики на шляху надходження гуманітарної допомоги та перспективи їх уникнення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Харків : Юрайт. 2023. С. 125–129.

3. Антикорупційний портал Національного агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://antycorportal.nazk.gov.ua/>

4. Стан корупції в Україні 2023: сприйняття, досвід, ставлення. URL: <https://engage.org.ua/stan-koruptsii-v-ukraini-2023-spryjniattia-dosvid-stavlennia/>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-48>

CRIMINAL-LEGAL PROTECTION AGAINST CRIMES OF A CORRUPTION NATURE AT THE CURRENT STAGE

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ КОРУПЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Pokorska Ya. I.

Student

*Research supervisor: **Lugina N. A.***

Candidate of Legal Sciences,

Associate Professor,

Associate Professor at the Department

of Criminal Law and Procedure

State Tax University

Irpin, Ukraine

Покорська Я. І.

студентка

*Науковий керівник: **Лугіна Н. А.***

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права

та процесу

Державний податковий університет

м. Ірпінь, Україна

Корупція – це досить складний соціальний феномен, що ставить під загрозу ефективність державного управління, порушує права та інтереси громадян та породжує безлад і беззаконня. Тому протидія корупції є однією з головних проблем, що стоять перед країнами всього світу. На сьогоднішній день немає жодної країни, де корупція могла б бути повністю викоріненою. Корупція може існувати досить тривалий час навіть у найрозвинутіших країнах світу.

Поняття щодо корупційного кримінального правопорушення наведено у якості примітки до статті 45 Кримінального кодексу України. У самій статті вказано, що за будь-яких обставин, звільнення від кримінальної відповідальності не можливе, у випадку вчинення корупційного кримінального правопорушення. Корупційними кримінальними правопорушеннями відповідно до цього Кодексу вважаються кримінальні правопорушення, передбачені ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку, якщо їх вчинено шляхом зловживання служ-